

INGEZONDEN.

De redactie behoudt zich voor, ter bevordering van spoedige plaatsing der stukken, zoo noodig eenige bekorting aan te brengen.

RIJKS-INSTITUUT VOOR DE VOLKSGEZONDHEID.

Afd. Serologie.

Halfjaarlijksch onderzoek der op 1 April 1940 in omloop zijnde antitoxische sera.

Aard van het serum	Serie-letter en nummer	Aanvangsterkte in AE per cm^3 ten minste	Sterkte op 1 April 1940 in AE per cm^3	Onderzoek op steriliteit	Opmerkingen
Serum antidiphthericum equinum	A 34	300	300	Steriel	Voldoeta/deischen
	A 34	300	300	"	"
	A 36	300	300	"	"
	B 21	600	600	"	"
	B 22	600	600	"	"
	B 23	600	600	"	"
Idem gezuiverd	K 14	600	600	"	"
	K 15	600	600	"	"
	K 16	600	600	"	"
Serum antidiphthericum ovinum	C 17	100	100	"	"
Idem gezuiverd	O 5	200	200	"	"
	O 6	200	200	"	"
Serum antitetanicum equinum	D 28	250	250	"	"
	D 29	250	250	"	"
	D 30	250	250	"	"
	E 20	500	500	"	"
	F 5	750	750	"	"
Idem gezuiverd	T ₁ 10	500	500	"	"
	T ₁ 11	500	500	"	"
	T ₂ 5	1000	1000	"	"
	T ₂ 6	1000	1000	"	"
Serum antitetanicum bovinum	R ₂	250	250	"	"

Utrecht, 10 April 1940.

De Directeur van het Rijks-Instituut voor de Volksgezondheid,

W. AEG. TIMMERMAN.

„SCHLAMMFIEBER”.

Naar aanleiding van het korte referaat van het artikel van KATHE over „Schlammfieber” (modderkoorts) (dit *Tijdschrift*, blz. 1838, No. 14, 1940), wil ik het volgende als een aanvulling vermelden.

Op het Instituut voor Tropische Hygiëne te Amsterdam worden de cultures van de leptospira van Schlammfieber sinds 1926 aangehouden. Wij kregen deze cultures uit Moskou, waar het het eerst gelukte, de leptospira uit het bloed van zieken te kweken, nadat reeds een jaar tevoren door PRAUSNITZ (Silezië) de parasiet in het bloed gezien en gefotografeerd was. Nadat men er toen in 1937 ook in Beieren in geslaagd was (SCHLOSSBERGER c.s.) de *L. grippotyphosa* (voor dezen monstrueuse naam is TARRASOFF verantwoordelijk !) tijdens de zomer-epidemie te kweken, is onze verzameling ook met de Beiersche stammen verrijkt.

Ten slotte bezitten wij ook stammen van Schlammfieber afkomstig van de Andamans Islands, die ons door prof. DAS GUPTA uit Calcutta ter determinatie werden toegezonden.

De antigene structuur van al deze stammen (vermoedelijk ook van die uit Silezië, die wij nog niet bezitten) is volgens onze vergelijkende proeven bij alle gelijk, ondanks hun zoo ver uit elkaar liggende plaats van oorsprong. Dit hebben wij niet alleen door de agglutinatie- en lysisproef, maar ook door de methode der verzadiging bewezen, een methode, die wij met medewerking van prof. RUYLS in 1934 hebben uitgewerkt.

Anders is het met de virulentie. Terwijl de Russische en de Beiersche stammen bij de cavia na intraperitoneale enting weinig verschijnselen opwekken, soms nauwelijks en slechts kortstondig aanslaan, bezit een der Andamaansche stammen een veel sterker ziekteverwekkend vermogen; de dieren krijgen duidelijk icterus en gaan meestal dood. Dit verschil in virulentie zien wij ook bij andere stammen, de virulentie kan dus in tegenstelling met de antigene structuur sterk wisselen. Er is echter geen aanleiding om bij verschil in virulentie van afzonderlijke types te spreken; wij blijven dus dezen bijzonderen Andaman-stam voor een gewonen stam van Schlammfieber houden.

Van de virulentie is volgens onze ervaringen een andere eigenschap te scheiden: het agressieve vermogen der Leptospirae, te weten het vermogen, zich door de ongekwetste huid of het gave slijmvlies heen te kunnen boren. De neiging, dit te doen, schijnt bij verschillende soorten Leptospiren verschillend te zijn, en daarmee het gevaar van besmetting met zulke stammen. Jarenlang heeft onze stam Rachmat uit Sumatra (ginds het eerst door BÄRMANN geïsoleerd; wij beschouwen hem heden als identiek met de Japansche Akiyami A) deze eigenschap in hooge mate bezeten, en heeft ons door onverwachte besmettingen parten gespeeld. Aangezien deze stam hetzelfde deed in andere laboratoria, aan wie wij hem hadden afgestaan, is hij de bron van allerhande verwisselingen geworden, die wij gelukkig van hier uit hebben kunnen achterhalen. Behalve dat hij op proefdieren overging, heeft hij ook een infectie bij een onzer adjunct-assistenten veroorzaakt. Welnu, voor een dergelijke infectie is ook onze Russische Schlammfieberstam verantwoordelijk te stellen, ofschoon bij het werken met dezen stam dezelfde voorzichtigheid betracht werd, als met de classieke WEIL-stammen, waarvan honderden door ons laboratorium gaan en die nooit (afkloppen!) tot een laboratoriuminfectie hebben geleid. Vandaar, dat wij meenen, dat ook de leptospira van Schlammfieber, althans sommige stammen, een bijzondere agressiviteit bezit, al zijn wij hiervan lang niet zoo zeker, als bij den stam Rachmat.

Hoe moet men nu het plaatselijk bestaan van Schlammfieber verklaren? De classieke WEIL-leptospira is cosmopolitisch, wij kregen de stammen uit de geheele wereld. Dit behoeft ons niet te verwonderen, omdat de rioolrat, de „internationale WEIL-drager" (UHLENHUTH), voor de verspreiding zorgt. Hetzelfde schijnt met de canicola 1) het geval te zijn, die een even internationaal dier, den hond, tot drager heeft. Van de leptospira van Schlammfieber is het helaas nog niet bekend, welk dier als drager dienst doet, maar wij weten zeker, dat de rat of de hond hier niet in aanmerking komen. Dat verklaart dus, althans ten deele, dat Schlammfieber niet ubiquitair is. Per analogiam mogen wij dan misschien besluiten, dat deze leptospira aan een dier gebonden moet zijn, dat slechts plaatselijk voorkomt, en dat ze met dit dier haar geographische verspreiding deelt. Te oordeelen naar het verband, dat wij bij andere leptospirae met bepaalde dieren vinden, is dit de oplossing, waarnaar wij ook bij Schlammfieber, ik zou haast zeggen, juist bij Schlammfieber met zijn zoo bijzonder plaatselijke karakter, moeten zoeken.

In Nederland hebben wij, ondanks jarenlang zoeken, het Schlammfieber nog niet kunnen opsporen; het is mogelijk, dat deze ziekte hier werkelijk niet voorkomt.

1) Gevormd naar agricola: bij den hond wonende, dus niet canicola.

Wij zetten het onderzoek echter voort en houden ons zeer aanbevolen voor mededeelingen van het platteland, indien tijdens den zomer ergens niet te definieeren koortsen zouden voorkomen. Ook in Denemarken heeft BORG PETERSEN tevergeefs naar Schlammfieber gezocht, hij heeft bij deze pogingen een andere Leptospira op het eiland Sejro ontdekt, die evenals de *L. grippotyphosa* bij den mensch „das für leichtere Leptospirosen gewöhnliche Bild” opwekt. Later heeft hij deze leptospira bij een exemplaar van de veld-huismuis kunnen aantoonen. Wanneer dit bevestigd wordt, zou hiermede een nieuw voorbeeld zijn verkregen van wat wij hier boven zeiden, namelijk dat een leptospira met een bepaald dier samen behoort, feitelijk een koppel vormt. De veld-huismuis komt overigens volgens prof. DE BEAUFORT, die mij hieromtrent inlichtte, in Nederland niet voor; dit zou dan weer overeenstemmen met het feit, dat in al de jaren onderzoek op leptospirae de *L. sejro* in Nederland nooit is gevonden.

Ten slotte mag ik er aan herinneren, dat in ons land uitgebreide proeven zijn verricht om na te gaan, of het op zich zelf onschuldige Schlammfieber dienst zou kunnen doen voor de koortstherapie in gevallen, waar men met de malaria niet verder kwam. Wij hebben indertijd aan wijlen prof. STORM VAN LEEUWEN voor asthmatherapie den Russischen stam aangeboden en dr. KORTHOF was zoo bereidwillig zich in Leiden met de infectie te belasten. Deze proeven ten bate van patiënten stelden ons bovendien in staat, het voor ons nieuwe clinische beeld van Schlammfieber te bestudeeren, en de ontwikkeling van het ziektebeeld van den dag der infectie af, nauwkeurig te volgen en vast te leggen. Dit fundamenteele en zeer verdienstelijke werk van KORTHOF heeft ook in het buitenland waardeering gevonden.

Hilversum, 15 April 1940.

W. A. P. SCHÜFFNER.

BERICHTEN.

BUITENLAND.

PALESTINA. — Geneeskundig centrum. Op den Olijfberg nabij de Hebreuwsche Universiteit van Jeruzalem is thans voltooid het gebouw voor ziektekundige onderzoekingen op elk gebied, waarvan de oprichting onlangs werd vermeld. Het zal dienst doen als geneeskundig centrum, niet alleen voor Palestina, maar ook voor de omgevende landen (*Brit. med. Journ.*, 30 Maart). Vgl. *N. T. v. G.* 1934, blz. 4987.

BELGIË. — Voorkoming van blindheid. Aan de internationale vereeniging tot voorkoming van blindheid is een bedrag van 1000 dollar geschonken ter bevordering van onderzoekingen op oogheelkundig gebied. Een prijs is uitgelooft voor een verhandeling over glaucoma simplex. Zij zal worden toegewezen ter gelegenheid van het 16e internationale oogheelkundig congres (*Brux.-Médical*, 31 Maart).

DUITSCHLAND. — Tweede melkvergaringsinrichting. Den 9en Maart is te Berlijn de tweede „Frauenmilch-Sammelstelle” (de vijftiende in het geheele Rijk) geopend. De burgemeester, die hierbij een toespraak hield, zeide, te verwachten, dat het verstrekken van moedermelk aan zuigelingen, die niet door hun eigen moeder kunnen worden gevoed, de zuigelingensterfte nog verder zou doen dalen. Thans sterven nog 6 van de 100 kinderen te Berlijn beneden het jaar; men hoopte dit aantal nog met 1/3 te kunnen doen dalen (*Deutsche med. Wochenschr.*, 29 Maart).

Te Amsterdam hebben in 1939 op elke 100 geboorten 2.8 sterfgevallen beneden het jaar plaats gehad.

— Verspilling van geneesmiddelen. De *Münch. med. Wochenschr.* van 29 Maart maakt melding van een aanmaning van een vrouwelijk arts in een dagblad, om tabletten en andere geneesmiddelen, die men na een ziekte overhoudt, niet weg te werpen, maar aan den dokter te geven. Deze kan ze dan aan een ziekenhuis doorgeven, waar men misschien nog nuttig gebruik ervan kan maken. In ieder